

DOMOVINA

Oglaš:

za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali 50 vinarjev, svadni 1-20 K, poslani, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Bežna ulica 6.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Za celo „Domovino“ (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K.
Petkova številka mesečno 1 K, četrtletno 3 K, polletno 6 K, celoletno 12 K.

O Veliki noči.

Solnce dobiva moč, zemlja kipi in drevje se oblači v zeleno obleko. Narava vstaja k novemu življenju. Zmago življenja nad smrtjo praznuje narava.

Kristus je vstal! Narava je vstala! Človeku se širijo prsa, ko gre preko polja in začuti svežo silo spomladanskih vetrov. Lahka mu je hoja, jase duh in duša je polna volje po ustvarjanju.

Človek vstaja k življenju, k delu!

Le pogledite preko polja, kako je vse živo. Sveže razorana zemlja se smeje v jasni dan, kmet za plugom je razigrave volje, ko si ustvarja potrebščine za bodoče dni.

Velika noč, vseh zdravih in živih dan! Ta dan stopi sama narava na prižnico in zbranemu narodu govori velike besede: Vstanite in zdramite se! Primito za plug in pojdite na polja, da ne zaide solnce, preden bodo njive razorane in brazde posejane. Jaz hranim v sebi tisoče zakladov, samo stopite ven iz zimskih soban in odkopajte jih.

Velika noč je za nas vse klic k delu, k vstajenju iz mrtvega brezdolja, iz zimske zaspanosti.

Gospodarsko razdrapana in politično razruvana je naša domovina. Draginja raste v vrto-glave višine, morala pada, strankarsko-politične strasti so razgrete do razbeljenosti. Sovražstvo sejemo med vrste naroda, brezobzirno izkoriščanje vodi gospodarski in politični voz naše države. — Vsak dan smo siromašnejši, vsak dan nas oklepa večja groza pred nejasno bodočnostjo. Zasvetilo nam je nekdanj solnce zlate bodočnosti in vsi veseli smo zrlji v velike dni. Pa zmagala je v ljudeh hudoba, pozabili so na narod, na moč in silo države in oklenili so se starih grehov. Z veliko večjo močjo, kakor so to delali pred vojsko.

Kadar govorimo resno, polni skrbi za našo mlado državo in premišljujemo, kaj bi bilo storiti, da odstranimo sedanjo neznošno draginjo, pomanjkanje gospodarskih potrebščin, nizko stanje denarne kronске vrednosti — smo vedno vsi enotni v mnenju, da je rešitev naroda in države le v delu, resnem in postenem delu, ki ne pozna sebičnosti, brezobzirnega izkoriščanja drugih — slabših. Edini smo, da je treba dvigniti javno moralo, ki je vedno in za večne čase edino zdravilo težkim gospodarskim in političnim krizam. V tem mnenju smo si edini — v dejanjih pa smo si needini, kakor se nikdar preje.

Politične delavne stranke mislijo, da je bila vojna lek, ki mora učinkovati naenkrat. Izrabljajo splošno gospodarsko krizo, gospodarski vpadek ne samo pri nas, ampak na celem svetu v popolnoma svojo lastno strankarsko korist. S pretirano kritiko, z upitjem o vešalih in o nabilni revoluciji begajo produktivne sile v državi in namesto organizacije dela povzročajo desorganizacijo, negotovost produkcije. Zaradi večjega števila v politični organizaciji včlanjenih delavcev razbijajo enote delavstva, uvajajo namilje in omamljajo delavske množice z močno pijačo zapeljanih obljub, katere ne bodo mogli nikdar uresničiti.

Namesto edinosti celega naroda pri organizaciji dela, produkcije, so odprli svoje nože in slepo mahajo na vse strani, kakor bi država ne imela drugih potreb, da živi v samih preprih, v samih stavkah, v eni sami veliki desorganizaciji.

Vladne stranke v svoji zaslepljenosti in v predvojni domišljavosti mislijo, da od leta 1914.

ni nikdar več zašlo solnce. Ne vedo, da je bilo od takrat pa do danes že veliko temnih, burnih in grozljivih noči, iz katerih človek ni mogel priti neizpremenjen. Pozabljajo, da sede na vladi zato, da vodijo cel narod, vse stanove njegove k boljši bodočnosti. S svojimi ukrepi sejejo nezadovoljnost med ljudstvo, podkopavajo udanost državi, rujejo iz sre ljubezen iz zvestobo do Jugoslavije — njih delo ruje pod že itak šibkimi stebri, na katere smo postavili državo ob — prevratu. S svojimi delom sekajo narodovo

enoto na dvoje, zadržujejo razmah produktivnih sil, v katerem je naša edina rešitev.

Klic Velike noči, klic probujajoče narave je silen in svareč; vrzite raz sebe strankarske, stanovske koristi — vaše delo naj bo posvečeno narodu, vsemu ljudstvu!

Klic Velike noči je klic k delu, k trdemu in težkemu delu, da zaide preje solnce naše svobode, predno smo njive razorali.

Jugoslavija ljubljena, ne bodi tujec v Jeruzalemu, ki ni vedel, kaj se godi! Verjemi, da je kamen odvaljen in da solnce sije po naših poljanah.

Pomlad dela, silnega življenja je tu.

Bodočnost Slovanstva.

Velika je Slavija! Nobeden drug narod ni tako razprostranjen kot slovanski, katerega ozemlje se razteza od obali Adrije do Tihega oceana, od Črnega do Baltiškega morja. Polno najraznovrstnejšega prirodnega bogastva je na tem ogromnem ozemlju in Slovani bi bili lahko prvi narod na svetu.

In vendar, kako majhni smo navzlic naši velikosti, kako ubogi navzlic velikemu bogastvu in kako slabi navzlic neprecenljivi moči, ki počiva v nas!

Velik del Slovanov je živel stoletja v suženstvu. Gospodarili so nam Nemci, Madžari in Turki, izkoriščali so naše delo, sesali so nam kri in nas uničevali sistematično. Vendar, životarili smo in pričakovali boljših dni, upali smo, da bo enkrat krivice konec, da nam zasije zarja svobode in da se potem v svobodi okrepimo in dvignemo na višino, ki ni nedosegljiva. Tudi borili smo se za dosego naše svobode in prepričani smo bili, da bo svetovna vojna rodila slovanski vek, v katerem se Slovanstvo združi v močno zvezo, ki bo lahko kljubovala vsem združenim našim sovražnikom in to prerajeno, združeno Slovanstvo bi dalo človeštvu novo kulturo — boljšo od zapadne evropske kulture, ki se izživlja, oziroma se je že izživela. Regeneracija človeštva, to bi bila lepa naloga Slovanstva, ko se ono zbudi in prerodi, ampak — to Slovanstvo še vedno spi in navzlic temu, da je ono v veliki večini osvobojeno hlapčevanja tujcu, je še vedno igrača v rokah onih, ki bi pravzaprav morali trepetati pred njim.

Rusija, ki bi morala korakati na čelu Slovanstva, je brez moči. Krvava domača revolucija jo je onesposobila za dolgo časa za vsako večjo zunanjo akcijo in dosti časa bo še poteklo, preden se zopet postavi na noge in preporodi. Njeni nekdanji zavezniki izkoriščajo njen sedanji položaj in trgajo kos za kosom od njenega telesa — Anglija uresničuje brez vsakih ovir svoj davni načrt: potisniti Rusijo od morja, ustvarjajoč ob ruski morski obali različne male države, ki bi bile sicer formalno odvisne, v resnici pa pod angleškim protektoratom in — nadzorstvom.

Cehi in Poljaki se pripravljajo zaradi par premogokopov na Tešinskem, ker niti enim niti drugim ne pride na misel, da bi se obe slovanski državi tesneje združili, s čimer bi tešinski spor odpadel kot popolnoma brezpredmeten. Razen tega začinjajo Poljaki vojno — z Rusijo, mesto da bi se na njo naslonili in si na ta način zavarovali hrbet za slučaj, ko bodo rabili vse svoje sile v boju z Germanstvom! In ko bi sedaj svoje zahtevali Poljaki, ampak ne, oni hočejo odtrgati od Rusije rusko zemljo, v kateri so Poljaki sami plemiči in veleposestniki, ljudstvo pa rusko!

Malorusi tudi nimajo drugih skrbi kot odcepitve od Rusije, četudi jih veže z Rusijo jezik in vsa preteklost. Danes, ko vsak razsoden Slovan obžaluje, da se je toliko posameznih delov slovanskega naroda razvilo v posebne narode s posebnimi književnimi jeziki, hočejo maloruski zaslepljenci ustvarjati nov slovanski narod, nov slovanski jezik! Ali ni to popolna zaslepljenost?

In naša uboga Jugoslavija! Tako bogata na poljedelskih pridelkih, kot malokatera druga država na svetu in vendar naše ljudstvo strada, ker vlada nima volje, da bi nastopila proti onim pijavkam, ki se bogatijo na račun ljudstva! Zemlja se je hotela pravično razdeliti, da bi bila ona last kmeta, ki jo obdeluje in napaja s svojim potom in ne last veleposestnikov, grofov, baronov, ag in begov. Agrarna reforma, ta najsimpatičnejša reforma v mladi državi in ta največja pridobitev jugoslovanskega kmeta, njegova največja korist od svobode — ta agrarna reforma spi, ker v Jugoslaviji vladajo nazadnjaki, ki nočejo razumeti duha časa, temveč mislijo še vedno, da je edina naloga ljudstva — delati, trpeti in se mučiti za to, da nekaj ljudi lahko brezskrbno živi!

Tak je danes slovanski svet, ki bi bil lahko posut s cvetjem, pa je posut s trnjem in kamenjem! Ali se dvignemo kdaj in pokažemo svetu, da nismo ustvarjeni samo za hlapčevanje? Ali se zbudi in prerodi slovanski velikan in zavzame v družbi narodov ono mesto, ki mu pripada?

Mi verujemo v to vstajenje in prerajenje, ker verujemo v zdravo, čilo silo slovanskega naroda. Prišel bo čas, ko bo živela od obal Adrije do obal Tihega oceana, od Črnega do Baltiškega morja velika, mogočna, srečna in zadovoljna združena slovanska družina, ki navzlic svoji velikosti in moči nikomur ne bo nevarna, ker ta velika združena slovanska družina bo nositeljica nove kulture, ona bo nositeljica socialne pravičnosti in — miru.

Rako odpomoči stanovanjski mizeriji v Ljubljani.

Piše se nam: „Slovenec“ in „Večerni list“ kaj rada prinašata vesti in članke o stanovanjski mizeriji v Ljubljani. Prav tako! Pomanjkanje stanovanj spravlja v Ljubljani stotine ljudi v obup in dolžnost vseh javnih faktorjev je pomagati, lajšati gorje in dajati nasvete za odpomoč. Vendar pa je zanimivo, da pisava klerikalnih listov prav nič ne omehča src onih ljudi, ki so najbolj vneti čitatelji „Slovenca“ in „Večernega lista“. V mislih imamo tu one klerikalne veljake, ki imajo velika in razkošna stancvanja in ravno-

dušno in prav mirno gledajo skozi okna na ljudi, ki tavajo po mestu in iščejo zase in za svojo družino stanovanje. Opozarjamo v prvi vrsti na prečastite gospode „korarje“, ki imajo pred škofijo skoro vse hiše zasedene in v katerih ima vsak posamezen kanonik najmanj po dve ali tri sobe, poleg pa še eno sobo za kuharico in kuhinjo. Zakaj potrebuje v tem slučaju samec po več sob, ko morajo drugje v eni sobi stanovati po štiri in več oseb. In naš najvišji dušni pastir, ljubljanski škof Anton Bonaventura, razpolaga sam s celo palačo. Ali bi ta prevzvišeni ne mogel vzeti vseh dvanajst kanonikov v svojo palačo in jim napravil skupno „menzo“ kakor jo imajo drugi samci, pa tudi gospodje oo. frančiškani, ki morajo biti tudi zadovoljni s svojimi celicami in s skupno kuhinjo. Tudi ti gospodje so dušni pastirji in ne potrebujejo poleg sebe še vsak po eno kuharico. V škofovi palači je brezdvomno dovolj prostora za vse širokopleče kanonike. Njihova stanovanja pa naj bi se oddala ubogim obupnikom, ki nimajo strehe. Najmanj 20 do 30 strank bi na ta način dobilo stanovanje. Ker so ravno ti prečastiti gospodje poklicani pomagati ljudstvu na duši in telesu, bi jim bilo toplo priporočati, da jemljejo ozir na obupane ljudi, ki si ne vejo in ne znajo pomagati. Umaknejo naj se radevolje tja, kamor spadajo in imeli bodo za svojo požrtvovalnost zadoščenje pri Bogu in pri ljudeh.

Dopisi.

Pozabljeni Bog. Na Marijin praznik je priredil župnik Podbešek v Kostanjevici cerkveno svečanost pri Materi Božji dobrega sveta in prestavil službo božjo na deveto uro. To vse zato, da privabi čim več vernikov na shod „Kmetijske zveze“, ki je bil napovedan za ta dan. Gospod župnik pa je ta dan manj mislil na svoje duhovno opravilo, kot na politiko. V tej politični zamišljenosti je hitel brez mašnega oblčila pred oltar in šele cerkovník ga je opozoril, da še ni napravljen. Vrniti se je moral v zakristijo, da se je oblekel. In še potem je pozabil na božji kruh. To je bilo pred shodom. Po shodu pa bi bil imel prevideti bolnika na smrtni postelji, ali župnik je vsled shoda in svojih gostov „pozabil“ na bolnika, ki je potem umrl nepreviden. Bolnik, mlad fant je do konca nestrpno pričakoval tolažila sv. vere. Župniku pa so bili shod in njegovi gostje tako važni, da je na svojo duhovniško dolžnost pozabil in prepustil bolnika na potu v večnost svoji usodi. Na svoje duhovno opravilo je pozabil, ni pa pozabil na politično opravilo na shodu, ko je vršil vlogo političnega policaja in poveljnika. On takrat ni pozabil za hrbet domačih kmetov in Kostanjevčanov pripeljati nahujskanih in oboženih fantov iz Mraševa, da je potem — kot posledica njegovega fanatičnega ravnanja — tekla nedolžna kri, ki so jo povzročili nahujskani „Zvezarji“. Župnik tudi ni pozabil napadati poštenih ljudi v „Domoljubu“ in po njem še na lastna usta vedoma širiti laž. Pozabil pa je na umirajočega bolnika in na — Boga. Res, vera je v nevarnosti.

Šoštanj. „Sokol“ v Šoštanju je priredil v nedeljo dne 23. marca t.l. Finžgarjevo igro „Verigo“, ki s svojo vsebino blagodejno vpliva na prepirljive duhove. Po igri je priredil kulturno-prosvetni odsek „Sokola“ predavanje o Masaryku. Predaval je brat Kurnik; zanimivo in poučno je očrtal Masarykovo delovanje pred vojno in tekom vojne ter nam predočil njegove nevenljive zasluge in njegov pomen za slovanstvo. Ko smo čuli govoriti o vrlinah tega pogumnega moža, se je v nas nehote porajala vroča želja, da bi bilo vendar tudi usojeno Jugoslaviji, da vznikne tudi nji tak vzor-državnik! On spaja v svoji državni modrosti srečno in v najlepši harmoniji tri lastnosti, katere se baje po mnenju naših ljudi popolnoma izključujejo in ki so vendar šele v svoji skupnosti zanesljivi temelj vsemu družabnemu redu, t.j. socialnost, nacionalnost in verstvo v eno celoto. Nočemo socialisti — kričaća — temveč socialnega delavca, katerega pa sploh šele usposobi k pravemu, zares socialnemu delovanju narodni in verski idealizem! — J. S.

Iz Krškega. Čudno je, da slavna oblastva ne morejo pozabiti, da niso več v „blaženi“ Avstriji, ampak v slovanski državi. Okrajno glavarstvo v Krškem dostavlja pozivnice k letošnjim naborom samo v nemščini. Da se uporabljajo stare dvojezične avstrijske tiskovine, to bi se opro-

stilo, a da se iste izpolnujejo s črnolom samo v nemščini, je to nečuven narodni škandal. Povejte gospodje pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Krškem, kakor je na pozivnicah podpisano, kje v našem kraljestvu, ne samo v vašem področju, leži občina „St. Bartelma“ in kdo je v isti občini Müller, Bauer, Tischler itd. Če uradniki niso zmožni slovenščine, oziroma je nočejo znati, je dolžnost vlade, da jim pokaže pot v Nemško Avstrijo, kamor po vsej pravici spadajo.

Kmetijstvo, trgovina in obrt.

g. Plemenski biki na prodaj. Poverjeništvu za kmetijstvo proda pet mladih, za rabo godnih plemenskih bikov rjave šviške pasme po dnevni ceni. Biki se oddajo le v dolensko živinorejsko ozemlje in le takim živinorejcem, ki se zavežejo jih rediti za plemo. Kupci naj se prigrasijo najmanj do 15. aprila t.l. z dopisnico na poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani, nakar se jim bo sporočil dan skupnega ogleda.

g. Nakup plemenskih bičkov. Kmetijsko poverjeništvu v Ljubljani namerava še to pomlad kupiti od domačih živinorejcev nekaj mladih bičkov, ki se bodo na paši vzredili in pozneje kot za rabo godni plemenjaki oddajali za plemo. V poštev pridejo bički od 6 do 16 mesecev, ki izvirajo od dobrih mlečnih krav in pripadajo kaki v Sloveniji priznani pasmi. Živinorejci, ki imajo take živali za oddajo, naj iste takoj ponudijo poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani. Zadostuje dopisnica, ki se n. pr. glasi: I. I., posestnik v J., h. št. ..., občina ..., imam ... mesecev starega bička ... pasme na prodaj.

g. Novo podjetje v jugoslovanskih rokah. Doznavamo, da je tvrdka Krmpotič iz Pulja kupila sekvestrirano tvornico kartonaže Aleksandra Nagela na Viru pri Domžalah (pošta Dob pri Ljubljani) in da je ministrstvo za trgovino in industrijo odobrilo tozadevno pogodbo. Tvrdka Josip Krmpotič, ki je prevzela in ki bo odslej vodila tovarno za kartonažo in za papirnat izdelke, je obratovala 22 let v Pulju ter je bila zlasti na Primorskem dobro znana. Vsled razmer, nastalih z italijansko okupacijo, je morala obustaviti poslovanje in se preseliti v Jugoslavijo. Tovarna sprejema naročila samo na debelo ter izdeluje iz lepenke raznovrstne škatljice, n. pr. za perilo, cikorijo, cigarete, tobak, klobuke, lekarničarje, piškote, nadalje šolske torbice in sploh vse v kartonažno stroko spadajoče izdelke. Tvrdka ima svojo obratno posredovalno poslovalnico v Ljubljani, Mestni trg št. 6, prtiličje, začasni vhod skozi vežo, levo. (Uradne ure od 9. do 12. in od 15. do 17.)

Politične vesti.

Vlada in zakonske predloge. Kako znajo klerikalci kriviti resnico, se vidi zopet iz „Slovenca“, kjer trdi uvodni člankar, da je Protičeva vlada „v razmeroma kratkem času dovršila važne zakonske predloge, da jih reši Narodno predstavništvo. Na dnevnem redu je volilni zakon za državnozbornske volitve, zakon za davek na vojne dobičke, verzajska mirovna pogodba, dotitiskana je mirovna pogodba z Nemško Avstrijo itd.“ — Nič tega, kar trdi „Slovenec“, da je dovršila Protičeva vlada, ni res. Volilni zakon je dobeseden osnutek demokratske vlade, davek na vojne dobičke je predlog ministra Veljkovića, ki je bil parlamentu predložen že lani, mirovne pogodbe pa je dala tiskati demokratska vlada. Nečuveno je, kako so katoliški ljudje izgubili prav vsak čut za dostojnost in resnico! O najbolj splošno znanih dejstvih ne morejo več pisati, ne da bi ne potvorili resnice. Lažejo pa klerikalni listi tako, da bi moral na Slovenskem izhajati dnevnik, ki bi moral biti zelo obsežen, ako bi hotel popravljati laži pobožnih in lažnivih kljukcev.

Naš prvi mirovni delegat Pašić je prišel v Beograd, in sicer se javlja, da je njegov prihod v zvezi z notranjo krizo, v kateri se nahaja država po zaslugi Protič-Korošičeve vlade, obenem bo pa tudi poročal o jadranskem vprašanju, ki se nahaja v odločilnem stadiju svojega razvoja. — Protič-Korošičeva vlada ne more delati s parlamentom, ker nima večine v njem, ampak namesto da bi iz tega izvajala posledice in odstopila, se drži krčevito oblasti in je ne izpusti iz rok, ker stranke, iz katerih je vlada sestavljena, ne slišijo glasu ljudstva, ki je odločno nasprotno tej nazadnjaški vladi, sestavljeni iz kapitali-

stov in veleposestnikov. Pa menda bo regent Aleksander posegel z vso odločnostjo vmes in zahteval od strank, da sestavijo sporazumno vlado, ki bo imela samo izvesti volitve. To je edino, kar se da sedaj storiti: ljudstvo naj se vpraša pri volitvah, kako vlado hoče imeti in volja ljudstva, izražena pri volitvah, se mora potem vpoštevati. Seveda morajo biti te volitve popolnoma svobodne, izvršiti jih mora popolnoma nepristranska vlada in zato mora Protič-Korošičeva vlada odstopiti, ker ona ne daje nobenih garancij, da bi volitve bile res svobodne. To pravico pa ljudstvo menda vendar ima, da zahteva popolno in neovirano svobodo izražanja svoje volje pri volitvah! — V hrvatskem časopisu se je razvila živahna razprava o komunizmu. Ni čuda, saj so pri občinskih volitvah dosegli komunisti take uspehe, da je vse iznenađeno obstalo. Glasila hrvatskih nazadnjakov, zaveznikov naših klerikalcev, še danes ne morejo verjeti, da so edino zdravilo proti komunizmu socialne reforme, in apajo, da bo mogoče komunizem „zatreti“ in pozivajo vse meščanske stranke v nekako tesno zvezo v svrhu skupnega boja proti nevarnosti komunizma. Ti nazadnjaki so, seveda, prespali vso svetovno vojno in mislijo, da se bo dalo ljudstvo izkorističiti tudi v Jugoslaviji tako, kot je bilo izkoriščano v Avstriji. Demokratično glasilo „Riječ“ pa ne pada v to zmoto, temveč presoja komunistično gibanje čisto pravilno: ono je rezultat razočaranja ljudstva, ki je pričakovalo v Jugoslaviji koristnih in pravičnih socialnih reform, doživelo je pa to, da ga vladajo veleposestniki izkoriščevalci po starih metodah, na katere so ti nazadnjaki navajeni. Ljudstvo je nezadovoljno in se oklepa one stranke, ki mu največ obljublja, in to so komunisti. Edina meščanska stranka, ki je zmožna postaviti proti komunizmu nekaj protiutež, je demokratska stranka, ki hoče vpeljati pravične socialne reforme (agrarno reformo itd.) in ravno zato se demokrati ne morejo združevati z nazadnjaškimi meščanskimi strankami, ki takim reformam nasprotujejo, temveč hoče zbrati v sebi vse one meščanske sloje, ki uvidevajo potrebo zblizanja z delavcem in kmetom in združitev s temi v svrhu boja za doseg velikega cilja: socialne pravičnosti. To je prava pot in čisto naravno je, da je zveza demokratskega meščanstva z nazadnjaškimi strankami veleposestnikov nemogoča. Politične skupine v bodoče so pri nas mogoče samo tri: klerikalci in drugi nazadnjaki kot ena in komunisti kot druga skrajnost, v sredi pa demokrati s pravičnim socialnim programom, kot stranka pozitivnega dela.

Naši klerikalci so v veliki zadregi zaradi valutne reforme in se mislijo rešiti iz zadrege s tem, da govorijo, da je nepatriotično pisati in razpravljati o valutni reformi. Takrat, ko so bili v opoziciji in ko je pod demokratsko vlado naš denar prav dobro stal, pa ni bilo nepatriotično kričanje klerikalnega časopisja, da hoče vlada oropati ljudstvo za tri četrtine njegovega premoženja! In takrat še ni bilo sklenjeno nič končnega, klerikalci so pa popolnoma uničili vrednost našega denarja, sedaj pa pravijo, da je nepatriotično pisati o tem! O ne, odgovarjali bodo klerikalci za svoje protiljudsko delovanje in še patriotično je šibati njihove grehe, ne pa prikrivati jih!

Prehranjevalna kriza v Avstriji je dosegla svoj vrhunec. Amerika pošlje na pomoč večje množine moke, ampak ta pride v Trst še-le koncem meseca aprila in ker se ne ve, kaj bodo do tedaj v Avstriji jedli, je prišla antanta na misel, da moramo do tedaj prehranjevati Avstrijo mi, Rumuni in Čehoslovaki. Mi pa o tem oziru ne moremo ničesar storiti, ker so naše žito razni špekulanti že zdavnaj spravili čez mejo ali ga pa držijo skritega, medtem ko ljudstvo strada. Naj bo temu tako ali tako, dokler mi moke niti sami nimamo, je ne moremo pošiljati Avstrijcem, ki navzlic bedi, v kateri se nahajajo, še vedno ne morejo skriti svojega starega sovraštva do nas. Zakaj je pa antanta, posebno Francija, zabranila Avstriji združitev z Nemčijo? Saj vendar vidi, da Avstrija taka, kakršna je, ne more ne živeti in ne umreti! Ako hoče Francija na vsak način, da ostane Avstrija sama za sebe, potem naj ona skrbi tudi za njeno prehrano. Mi zaradi Avstrije ne bomo lakote trpeli, ker jo dosti trpimo že zaradi lastnih veržnikov in špekulantov sploh, ki se jim vlada ne upa stopiti na prste.

Približno v treh tednih bodo na Čehoslovakijskem volitve v državni zbor, katerih rezultat

utegne biti zelo zanimiv. Na Čehoslovaškem je 35. odstotkov nečeškega prebivalstva in jasno je, da bodo v takih razmerah imeli v novem državnem zboru glavno besedo socialisti, ker nanje se bodo naslanjali zastopniki nečeške narodnosti. Sploh je bila velika napaka Čehov, da so v svojo državo pritegnili toliko število Nečehov, posebno Nemcev. To se bo zelo čutilo in morda se bodo Čehi še kesali, da so ustvarili državo, ki je vendarle malo preveč mešana jezikovno. Pri nas so težave, ki smo vendar en narod in imamo minimalen odstotek državljancev tuje narodnosti in kake težave morajo šele biti v novoustanovljeni državi brez tradicij, v kateri 35 odstotkov prebivalstva pripada tujim, celo sovražnim narodnostim! Sicer so pa Čehi žilav in nadarjen narod, ki si bo — upajmo — znal pomagati, ampak križe in težave bo imel posebno s svojimi številnimi Nemci.

Od slovanskega severa prihajajo žalostna poročila. **Vojna med Rusijo in Poljsko** je v polnem teku in borbe se vršijo na 600 kilometrov široki fronti. Rusi so želeli mir s Poljsko, ali ta je stavila take pretirane, imperialistične zahteve, da jih Rusi niso mogli sprejeti. Naglasiti je treba, da so v tem oziru solidarni in složni vsi Rusi: boljševiki in njihovi nasprotniki in ves ruski narod je nastopil proti pretiranim zahtevam Poljakov. Morda bo ta enodušni odpor ruskega naroda na zunaj ustvaril tudi notranjo konsolidacijo Rusije, ki je konsolidacije tako potrebna in ki si jo želimo posebno mi, ki vemo, kako oporo bi imeli v urejeni Rusiji. Zdi se nam, da so Poljaki malo preveč lahkomišelniki, da so se spustili v vojno z Rusijo, ker poljska armada težko da bi bila kos dobro organizirani, disciplinirani in tudi dobro opremljeni ruski armadi. Sicer Poljaki poročajo, da so prve ruske napade odbili, ali to še nič ne pomeni, ker so drugi napadi lahko hujši, silnejši.

Novosti.

n. **Vesele velikonočne praznike** želi vsem čitateljem uredništvo in upravništvo „Domovine“.

n. **Vsem našim naročnikom in čitateljem** javljamo, da izide zaradi počivanja dela čez praznike prihodnja številka „Domovine“ šele v sredo. Namesto ponedeljkove številke ima današnja izdaja za naročnike prilogo.

n. **Za velikonočne pirhe** so Italijani podarili našim ljudem v zasadenem ozemlju posebne vrste darilo. Uvedli so namreč s 1. aprilom kar pet brezmesnih dni v tednu.

n. **Vohunska zalega.** Ze dalje časa so naše oblasti opazovale razne v jugoslovansko častniško uniformo oblečene osebe, ki so se jako pogosto vozile v Ljubljano, Zagreb, Beograd, Subotico in Bakar. Sumile so, da so to najbrže italijanski vohuni in niso se zmotile. Preiskava je dognala, da so bili deloma v službi d'Annunzia, deloma pa v službi vohunskega urada v Trstu. Ko so imele oblasti v rokah tudi že dokaze, so sledile takoj aretacije. Aretirani so bili te dni neki Alojzij Fried, bivši avstrijski častnik, potem Enriko Bianchi in Vittorio Jugo. Vsi trije so priznali, da so skušali dobiti od višjih častnikov razne informacije in da so se ponovno sešli v Bakru, ki je pravo gnezdo italijanskih vohunov. Bili so izročeni vojaškemu oblastem.

n. **Velike tatvine v tržaških vojaških skladiščih.** Vojaške oblasti v Trstu so dognale, da je bilo v zadnjem času v tamkajšnjih vojaških skladiščih pokradeno za 50.000 lir sukna. Zaprli so že več oseb.

n. **Draginjski izgredi v Gradcu.** Povodom protidraginjskih demonstracij, ki so se vršile pretekli teden v Gradcu, je prišlo v poslopju tamošnje deželne vlade do težkih izgredov, tekom katerih sta bila dejanski napadena tudi namestnik deželnega glavarja in pa socialistični poslanec Machold. Demonstranti so močno poškodovali tudi razne pohištvene predmete.

n. **Visokošolci v Beogradu** so proglasili stavko, ker vlada noče zvišati siromašnim dijakom štipendij.

n. **Novi strahoviti topovi.** V angleški poslanski zbornici je poslanec Curzon stavil ministrskemu predsedniku vprašanje, ki je vzbudilo po vsej Evropi velikansko senzacijo. Vprašal ga je namreč, ali mu je znano, da dela francoska vlada poizkuse z novimi velikanskimi topovi, ki nesejo 100 do 150 milj daleč. Loyd George je odgovoril, da odgovarja to dejstvu in da se bodo poizkusi delali tudi na Angleškem. To novo strahovito morilno orožje je izumil francoski inženjer de la Marmaze. Iznajdba se za-

more uporabljati pri topovih vseh kalibrov in primerno celo pri puškah. Ako se poizkusi obnesejo, potem se bo dosedanji način vojevanja gotovo znatno izpremenil. Samo pomislimo, da je 150 milj po naše 240 kilometrov, to je toliko, kolikor zračna črta med Ljubljano in Zadrom v Dalmaciji ali pa Banjaluko v Bosni. Iz Ljubljane bi se n. pr. lahko streljalo v Gradec.

n. **Ameriški spomenik zmagi na Marni.** Amerika namerava pokloniti Franciji krasen spomenik v spomin na zmago ob Marni. Spomenik bo stal 250.000 dolarjev, izdelal pa ga bo kipar Mac Monnies.

n. **Glavno je — slava.** Na Dunaju živi igralka Elza Ruttersheim, ki jo pozna vse mesto. To pa ne morda kot kako dobro igralko, ampak bolj iz časopisnih rubrik, ki nosijo naslove „Policija“, „Sodišče“ in „Zločini“. Te dni je bila ta umetnica zopet obsojena na tri mesece zapora in 30.000 K globe, ker je preveč razsipavala denar.

n. **Najdeno zlato.** V mestu Vigny na Francoskem so zidarji pri kopanju temelja za neko hišo našli železno škatljo, v kateri je bilo 1500 cekinov v skupni vrednosti 67.500 frankov. Cekini imajo sliko kralja Ljudevika XIV.

n. **Preprečena nesreča.** V torek dopoldne je pri cukrarni v Ljubljani po naključju prišla učiteljica Ana Osredkar, ko je hotela pomagati svoji dekli pri pranju, v deroči tok Ljubljanice ter jo je voda odnesla že kakih sto metrov daleč. Stabni narednik Anton Skrlj je skočil za njo in jo rešil gotove smrti.

n. **Čin blazneža.** V ponedeljek je slaboumni Pavel Kovač iz Zaboršta pri Kamniku porinil svojemu bratu Karlu nož v levo pleče in ga vrhu tega tudi težko ranil na desni roki. Ranjenca so takoj odpeljali v bolnišnico v Ljubljano, umobolnega njegovega brata pa v blaznico na Studenc.

n. **Strossmayerjev tajnik umrl.** V Zagrebu je umrl v 67. letu svoje starosti kanjonik Milko Cepelič, nekdanji tajnik kardinala Strossmayerja in eden njegovih najzvestejših sodelavcev na kulturnem in gospodarskem polju. Imel bi postati njegov naslednik na djakovački škofijski stolici, kar pa so preprečili Madžari in klerikalci, ker jim je bil prenaroden.

n. **Tatvina.** Zelezniškemu poduradniku Pavlu Medveščku v Laškem na Štajerskem so neznani tatovi ukradli več oblek in precej perila in mu naredili skupno za skoro 12.000 kron škode.

n. **Drzen napad.** V torek so prišli trije kupci k trgovcu Papu v Sarajevu kupovat ure in uhane. Trgovec jim je dal takoj več ur na vpogled. Ko je nabiral potem še uhane, ga je eden kupcev udaril s tako silo z železno palico po glavi, da je takoj padel v nezavest. „Kupci“ so si nabrali potem več ur in uhanov in nato izginili.

n. **Bolnišnico so okradli.** Dne 27. marca so neznani zlikovci ukradli v bolnišnici v Bjelini v Bosni velike množine perila, ki so ga potem prodali v Sarajevo. Tatovi so že pod ključem.

n. **Silen požar** je divjal te dni v trgu Wilhelmsburg na Spodnjem Avstrijskem. Upepelil je 42 hiš; pogorela je tudi tamošnja tvornica za izdelovanje loncev. Škoda je velikanska. Kako je nastal ogenj, še sedaj ni pojasnjeno.

n. **30 000 cigaret ukradenih.** V skladišču celjskega vojaškega provijantnega urada je bilo v noči od 23. na 24. marca ukradenih približno 30.000 egiptovskih cigaret starega izdelka. Tatovi so cigarete takoj prodali. Glavnemu vlogarju je policija že na sledu; istotako je izsledila tudi že več oseb, ki so kupile ukradeno blago in jih izročila državnemu pravdnistvu.

n. **Samomor ali blaznost?** Delavec Stefan Horvat iz Zagreba je v sredo dopoldne skočil iz prvega nadstropja in obležal težko ranjen na tleh. Prepeljali so ga v bolnišnico. Dosedaj še ni ugotovljeno ali je izvršil svoj čin v trenutni blaznosti, ali pa je poizkusil izvršiti samomor.

n. **Tatovi na debelo.** V trgovini Rudovič na Jelačičevem trgu v Zagrebu so prišli te dni na sled velikanskim tatvinam in sleparijam. Lastnik podjetja je opazil, da mu manjkajo ogromne količine raznega blaga in je odredil strogo preiskavo, tekom katere je ugotovil, da so mu blagajničarka in šest trgovskih nastavljenecv kradli že celo leto in naredili nad milijon kron škode. Javil je zadevo takoj redarskim oblastim, ki so vse osumljene na mestu aretirali in jih odvedli v zapore. Razkritje o teh velikih tatvinah je vzbudilo po vsem Zagrebu veliko zanimanje in presenečenje.

n. **Zrtev zvestega službovanja.** Srbski vojak Dragomir Dimitrijevič je imel v sredo zvečer

na kolodvoru v Barču na Hrvatskem stražo. Imel je namreč strog ukaz, da čuva vozove pred tatovi. Vršeč tako svojo službo, je nenadoma v bližini vozov opazil dva sumljiva človeka, ki ju je takoj ustavil in ju pozval naj se oddaljita od vagonov, ker je tamkaj prepovedano hoditi. Sumljiva človeka sta se odstranila in vojak je šel mirno naprej. Kar začuje, da se nekdo plazi za njim. Še predno se je zamogel obrniti, mu je neznani lopov že zasadil bodalo v ledja. Težko ranjen je Dimitrijevič še sprožil strel, ki je pa izgrešil svoj cilj. Napadalec je pobegnil, vojaka pa so nezavestnega prepeljali v bolnišnico, kjer je potem po operaciji umrl. Kljub vsestranskim poizvedbam, se policiji do sedaj še ni posrečilo izslediti napadalcev. To je sedaj že četrti slučaj, da so bili vojaki, ki opravljajo varnostno stražo v Barču, od razbojnikov napadeni in ubiti.

n. **Italijanski tihotapec s konji.** Tihotapec s konji na debelo je bil italijanski podanik Franco Privoglio, ki je bil stalno v zvezi z mladimi vrhniškimi fanti, ki so mu pomagali spraviti naše konje čez mejo, seveda za znatne nagrade. Sedaj je prišel tudi on v roke pravice. Zaplenili so mu pet konj, za katere je plačal čez stotisoč kron, ga obsodili na šest mesecev zapora in na 20.000 kron globe. Privoglio je imel v Logatcu pravo prevozno podjetje s konji.

n. **Štirikratni umor.** V vasi Binov na Pomorjanskem se je dogodila na veliki torek strašna rodbinska žaloigra. Neki kmet je živel dolga leta v hudem sporu s svojo ženo, v katerega so neprestano posegali tudi njeni starši in pa sestra. Da napravi konec neznosnim rodbinskim razmeram, je sklenil, da ubije starše svoje žene, njo in samega sebe. To je tudi storil. V torek je povabil na svoj dom taščo in tasta, pozneje pa je prišla še sestra njegove žene. Kmalu je prišlo zopet do spora, tekom katerega je pograbil za samokres, ustrelil ženo, njene starše in sestro. Po tem groznem dejanju se je zaprl v hišo, spisal oporoko in nato ustrelil še samega sebe. Sosedje, ki so pozneje vdrli v hišo, so našli vseh pet mrtvih.

n. **Upor v kaznilnici.** V Brandenburgju so se tamošnji kaznenci že dolgo pripravljali na upor. V nedeljo so se med izprehajanjem na kaznilniškem dvorišču nenadoma navalili na jetniške paznike, jih razorožili in zvezali in nato čez zidovje pobegnili na prosto. Policija in vojaštvo, ki sta bila obveščena o dogodku, sta takoj priredila lov za njimi. Skupno jih je pobegnilo iz zaporov 568. Večino njih so zopet polovili, čeprav ne brez žrtv. Tekom lova je prišlo namreč ponovno do krvavih spopadov z jetniki, tekom katerih je padlo na obeh straneh 12 oseb.

n. **Zavetišča za vojne sirote.** Vlada je dovolila za podporo in ustanavljanje zavetišč za vojne sirote 15 milijonov dinarjev. Predvsem so bodo ustanovila taka zavetišča v onih krajih, ki so največ trpeli vsled vojne.

n. **Lov na ljubitelje žepov,** oziroma bolje rečeno tega, kar je v žepu, se je vršil na veliko sredo na Vodnikovem trgu v Ljubljani. Uspeh je bil nepričakovan. Detektivi so aretirali tri možakarje v trenutku, ko so posegali v tuje, mesto v svoje žepe, in sicer nekega Jurija Ehrenreicha iz Čakovca in pa Osmana Majetića in Franca Repiča.

n. **Tamburaški in pevski zbor v Mali Nedelji** (vodja F. Stuhec) priredi na belo nedeljo t. l. dne 11. aprila ob treh popoldne v gostilni Senčar veselico z zanimivimi tamburaškimi in pevskega točkami. Uprizorita se tudi vojaški burki: „Kapetan in njegov sluga“ in „V ječi“ (enodejanki). V slučaju slabega vremena se veselica preloži na prihodnjo nedeljo.

Razno.

n. **Tragedija v Sahari.** Francoski general Laperin, ki ima velike zasluge za razvoj letalstva na Francoskem, se je že dolgo bavil z načrtom, da poleti skozi Saharo, največjo puščavo na svetu. Kljub odsvetovanju njegovih tovarišev se je dne 18. februarja t. l. dvignil s pilotom Vasilenom na polet, s katerega pa se ni več vrnil. Vlada je poslala celo brodovje letal v Saharo, da poizve, kaj je z generalom in kje se nahaja. Po dvodnevem iskanju so končno našli njegovo letalo, ki je bilo popolnoma razbito. Pilot Vasilen je bil nepoškodovan, a ves sestradan, general, ki je zadobil pri padcu težke poškodbe, pa je bil že v zadnjih vzdihljajih. Par minut pozneje, ko so ga našli, je umrl. Pilot je

pripovedoval, da sta ležala že šesti dan na imenovanem kraju puščave, ne da bi kaj zaužila ali spila. Pomoči ni bilo od nikoder in zato sta sklenila, da se ne ločita, dokler ne umreta oba od glada in žeje.

n. Zenske porotnice na Češkem. Pri zrebanju porotnikov za praško deželno sodišče je bilo izrebanih tudi 14 žensk. Mogoče se bodo te bolje obnesle kakor moški, ki so posebno pri nas tavorom jako prizanesljivi.

r. Človeške žrtve več milijonskega mesta. Kako nevarno je za človeško življenje v modernih velemestih, nam jasno predočuje Newyork, kjer se je leta 1919. smrtno ponesrečilo nič manj kakor 5600 ljudi. 980 oseb so povozili osebni, 420 tovorni avtomobili, 130 cestne železnice, 80 podzemne, 20 nadzemne železnice, 300 razni vozovi. Nad 500 oseb je usmrtil ogenj, nad tisoč se jih je ubilo vsled padca, okoli 350 je bilo umorjenih, ostali pa so žrtve raznih drugih nezdod.

n. Črne koze v Galiciji. V Galiciji silno razsajajo črne koze in pegasti legar. Položaj je obupen, ker vlada splošno pomanjkanje zdravil. Tudi zdravnikov je mnogo premalo. Po nekaterih krajih so izumrle kar cele družine.

Za smeh in kratek čas.

Razložek. Gospa: „Kaj še vedno nisi pometla?“ Služkinja: „Imam vendar štiri sobe.“ Gospa: „Vzemi v roke časopis in prečitaj poročilo iz Kanade. Tam je vihar v 30 minutah pometel 82 hiš, ti pa rabiš za štiri sobe celo dopolodne.“

Na železnici. Sprevodnik: Gospod župnik, nikar se ne obešajte tako daleč skozi okno. — Župnik: Kaj pa vam mar? — Sprevodnik: Seveda mi je mar, saj bi lahko s svojo glavo še tunel poškodovali.

Dobro mu je odgovoril. Kmet zagleda v mestu večjo gručo ljudi in vpraša v bližini stoječega postopača, kaj se je zgodilo. „Nekaj posebnega“, odgovori postopač. „Krava je znesla jajce!“ „A, res“, je dejal kmet prijazno. „Iz tega jajca se bo pa gotovo zvalil tak osel, kakor ste vi.“

Nasedel. Gost: „Saperment, to je pa kapljica!“ Krčmar: „Vam ugaja, kaj ne?“ Gost: „Saperment, to pa moram reči, jaz se na take stvari razumem.“ Krčmar: „Tako? Če smem vprašati, ali morda kupčujete z vinom?“ Gost: „Ne, ampak z jesihom.“

Siten položaj. V odlično gostilno je prišel tujec, se dobro najedel in napil, nato pa razodel natakarku, da je „suh“. „Če ne plačate“, se je razljutil natakark, „vam slečem suknjo in hlače“. „Nikar“, odgovori gost mirno. „Tu imate polno odličnega občinstva, jaz pa nimam na sebi ne srajce, ne spodnjih hlač.“

Aha! A.: Prej se je reklo vaši krčmi: „Pri beli ovčici“, zakaj pa ste jo sedaj prekrstili in ji dali ime „Pri hudičevem brlogu“. — B.: Ker sem krčmo prepisal na svojo ženo.

Tudi res. Župnik: Poglej te delavce! Kako jim jed tekne. Tu se vidi, kako dobro vpliva trdo delo. — Janez: To so prazne besede. Vi nikdar trdo ne delate, pa vam jed in pijača vedno dišita!

Zadnje vesti.

Za Švico žito, za naše kraje otrobe.

Beograd, 2. aprila. (Izvirno poročilo.) Klerikalni poslanci in klerikalni ministri so se zelo trudili, da bi od 1000 vagonov koruze, ki jo je določil minister Ribarac za izvoz, padlo nekaj tudi na njihovo stranko, dobro vedoč, da je izvoz blaga iz naše države v druge z izvoznici, ali pa tudi brez njih, zelo hvaležna stvar. Kakor izve naš poročevalec, se je prizadevanje klerikalnih veljakov posrečilo in klerikalci so dobili dovoljenje, da izvozijo v Švico 300 vagonov koruze. Pri tem bo „Gospodarska zveza“ lahko napravila milijonske dobičke, ki bodo služili SLS. v volilni fond. Značilno je za klerikalno politiko, da so se sploh potegovali za izvoz koruze, ko vendar znajo, da je v Sloveniji strašno pomanjkanje tega blaga. Še bolj značilno pa je to njihovo prizadevanje, ker je znano, da so se klerikalci zadovoljili, da dobe za naše kraje 100 vagonov otrobov, dočim so koruzo odločili za izvoz. Po stari navadi bodo klerikalci sedaj zopet vpili, da ni res, da imajo izvozno dovoljenje za 300 vagonov koruze v Švico in Brejce bo morda zopet razglasil, da zapleni vsa živila, namenjena za izvoz. V resnici bodo pa klerikalci peljali koruzo v Švico, Slovincem pa bodo delili — otrobe.

Zagoneten izvoz.

Beograd, 2. aprila. (Izvirno poročilo.) Organi južne železnice so prišli na sled, da so se na sleparski način na ime južne železnice izvažala v Avstrijo razna živila. Tako je brez vednosti južne železnice — zlorablajoč njeno ime — izvozil neki inženjer Aufrecht 6000 kg moke, 500 kg masti in 500 kg suhega mesa. Veliko senzacijo vzbuja izjava Aufrechta, ki trdi, da je dobil izvozna dovoljenja od — Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani. Kako je prišel ta zavod do izvoznice, dosedaj še ni pojasnjeno. Opravičen pa je sum, da so pri tej aferi prizadeti visoki klerikalni veljaki, ki so imeli v Beogradu ozke zveze z ministrom prehrane.

Protest trgovcev.

Beograd, 2. aprila. (Izvirno poročilo.) Te dni je bil velik protestni shod trgovcev-izvoznikov (članov starega društva trgovcev, ki so se pečali z izvozom) proti izvoznim metodam bivšega trgovskega ministra Ribarca, ki je uvedel v izvozno trgovino nečuvstvo korupcijo. Vse izvoznice je dajal Ribarac svojim pristašem, četudi ti niso trgovci-izvozniki in celo tujcem (Nemcem). Trgovci zahtevajo, da se preklicajo vse izdane izvoznice. Zanimivo je, da so do sedaj dobili izvoznice samo trije pravi trgovci-izvozniki, pa še ti so jih odklonili, ker ne marajo sodelovati pri takem gospodarstvu.

KABINETNA KRIZA.

LDU Beograd, 1. aprila. „Politika“ piše pod naslovom „Notranja situacija“: Predsednik za-

časnega Narodnega predstavništva dr. Draža Pavlović je obvestil krono o političnem položaju. Predsednik je ugotovil, da je bilo dosežanje delo narodne skupščine brezplodno in je težko računati na uspešno delo, ako se nasprotstva med strankami ne omilijo. Edini izhod iz tega položaja je koncentracijska vlada, ki bi opravila najnujnejše posle in izvedla volitve. Prestolonaslednik regent Aleksander bo zopet pozval tekom tega tedna načelnike vseh strank. Prihod gospoda Pašića je očitno vplival na popustljivost strank. Ako propade sedaj tudi ta poizkus, bo ostalo le še, da se osnuje medstrankarska vlada.

TOLOVAJSKI NAPAD.

LDU Split, 1. aprila. (DDU) Sodni svetnik Bogoslav Medini, predstojnik okrajnega sodišča v Trogiru, in njegova soproga sta bila snoči, ko sta se vračala domov, blizu doma napadena od nepoznatih zlikovcev, ki so izpalili nanje nekaj streliv iz puške. Svetnik Medini je obležal na mestu mrtev, dočim je bila njegova soproga težko ranjena. Vzrok napada še ni znan. Iz Splita je odpotovala tja redarstvena in sodna komisija, da uvede vsestransko preiskavo. Dogodek je ljudi zelo vznemiril.

NITTI O GOSPODARSKEM POLOŽAJU ITALIJE.

LDU Trst, 31. marca. V seji italijanske zbornice od 28. t. m. je ministrski predsednik Nitti podal tudi izjave o notranjih razmerah. Glasom poročil v listih je med drugim izvajal, da vlada ni nasprotna delavstvu, toda red mora vzdrževati na vsak način. Kar se tiče veleposesti, je izjavil, da je tudi on za malo posest, toda v Italiji ni to povsod mogoče zaradi nezdravih razmer. Na očitke, da ni vlada storila ničesar za obnovo opustošenih krajev, za odpravo brezposelnosti, za zboljšanje valute, je izjavil, da je vlada naredila, kar ji je bilo mogoče, toda čez svoje moči da ni mogla, ker če se hoče odpraviti brezposelnost, je treba začeti z javnimi deli, kar pa ni mogoče, ker ni ne sirovin, ne železa, ne lesa, ne premoga; vse to je treba uvažati iz inozemstva, kjer pa je italijanska lira slabo plačilno sredstvo, dejstvo, ki se ne more izboljšati, ker v tem slučaju bi bila treba izvažati, a država ne proizvajajo dovolj niti za svoje potrebe. Zato bo vedno in vedno ponavljal „Več proizvajati, marj trositi“, ker zastoj je vse: „Gre za obstanek Italije; treba je takoj poskrbeti za volno, za bombaževino, za premog, železo, kruh; treba je omejiti vse stroške, če se noče, da pride že v par mesecih polom. Treba bo, žal, zvišati cene in znižati odmerke kruha danes, da se zagotovi kruh za jutri“.

MIROVNA POGAJANJA MED RUSIJO IN POLJSKO.

LDU Dunaj, 1. aprila. (CTU) Na mirovni pogajanjah Poljske in Rusije bodo zastopali Rusijo Čičerin, Radek, dr. Barchalowski, in Trockij.

3000 kg sena, lepo snhega, se takoj **proda.**

Na željo se postavi na postajo Škofja Loka. Železniški voz mora preskrbeti kupec sam. Cena po dogovoru.

Poizve se pri F. Peternelju, Vinharje 6, p. Poljane nad Škofjo Loko.

Pristopajte k Jugoslovanski Matici.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica številka 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavnica in rezerva okrog **K 50,000.000** —
Telefon št. 261.

Sprejema **vloge na knjižice in tekoči račun** proti ugodnemu obrestovanju.

Kupi in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, — valut in dovoljuje vsakovrstne kredite. —
Brzojavni naslov: „Banka“.

Delniška glavnica **K 30,000.000**

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog **K 10,000.000**

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metković, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema: Vloge na knjižice. Vloge na tekoči račun in širo-racun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupi in prodaja: Devize, valute, vrednostni papirji itd.

Ekontira: Menice, devize, vrednostni papirji itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tuja mesta.

Daje predjme: na vrednostni papirji in na blago, ležeče v javni skladnici. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prezema: Borzas naročila in jih izvršuje najskrbneje.

Brzojavni naslov: **Jadranska.**

Telefon št. 267.

Malanja — ki ji v glavi pozvanja.

Pravljica N. S. Lj. skova. — Prevel P. Radlin.

V zabitem, od mest oddaljenem kraju je stala visoka gora, čezinčez porastla z neprodinim gozdom. V podnožju te gore je tekla reka in tam je stala vas, kjer so živeli bogati ribiči in poljedelci. Iz te vasi je peljala skozi gozd pot v drugo vas, a na strani od te poti na livadici je stala koča, v kateri je živela revna žena Malanja s priimkom „ki ji v glavi pozvanja“. Dali so ji pa ta priimek zato, ker so jo imeli za neumno, a za neumno so jo imeli zato, ker je vedno bolj skrbela za druge kakor pa zase. Ako jo je n. pr. kdo za kaj takega prosil, česar mu ni mogoče brez lastne škode dati, tedaj so mu navadno govorili: „Pusti mene v miru; meni to nič ne hasne — glej, tam na pobočju živi Malanja — ki ji v glavi pozvanja: ona ne ve, kaj ji koristi in kaj ne, njo poprosi, ona ti najbrž to naredi.“

In človek je šel na prigorje in prosil Malanjo, in ako mu je ona le mogla to narediti, mu je stori-la, ako ji pa ni bilo moči, ga je lepo sprejela, se z njim ljubeznivo pogovorila, ga z dobro besedo potolažila ter rekla:

„Potrpi — Kristus je trpel in tudi nam tako velel.“

Koča Malanje je bila tako majhna, da si se komaj mogel malo okoli peči obrniti, a sta živela v nji še suhoroki deček Jeraška in breznoga deklica Živulečka, ki je sedela na polomljeni klopici.

Z Malanjo nista bila čisto nič v sorodstvu, njiju starše so razbojniki v gozdu zaklali, sama pa pustili; vaščani so ju našli in začeli preso-jati — kdo da naj ju vzame? Nihče ni hotel jemati brez-rokega in breznoga — nikoli ni mogoče od njih dočakati kakšne koristi. Malanja pa jih je slišala in pravi:

„Dobri ljudje, vi resnico govorite: brez rok in brez nog ničesar ne obdelaš, piti, jesti je pa vse-eno treba: dajte meni Jeraško z Živulečko. Zgodí se večkrat, da sama nimam kaj jesti — nam bo vsaj trem skupaj veselejše trpeti.“

Kmetje so se zasmejali. „Brezskrbna si, so rekli, — Malanja, resnično v tvoji glavi nekaj pozvanja,“ in oddali so ji Jeraško in dekletce Živulečko.

Malanja pa ju je pripeljala k sebi in z njima zaživela.

Živijo ubogo, večkrat nimajo niti slanega kro-pa. Malanja dan in noč dela: ali bogatim gospo-dinjam prejo prede, ali pa plete kmetom volnene pahovke, tako zasluži malo moke in soli in nabere v gozdu drv — zakuri v peči, speče nekaj kruha, sama poje in še Jeraško z Živulečko nasiti.

Zvečer so se sešle pri vodnjaku bogate babe in vprašajo Malanjo:

„Kako kaj, Malanja, ki ti v glavi pozvanja, z otroki gospodinjš?“

„Prav dobro, hvala Bogu!“ jim odgovori Ma-lanja.

„Kako dobro? Saj sta oba tako nesrečna.“

„Zato je pa, gospodinje, ravno dobro, da ni-mata sreče, ker jima mnogo ni treba. Ako bi bila bolj srečna in bolj sitna, bi jaz z njima no mogla služiti Gospodu Bogu; ker sta pa slaba in brez doma, pa naj jima dam, kar hočem, je to zanju vendar boljše, kakor pa, če bi ju vzela k sebi in bi se zanju ne zmenila.“

Pokimale so babe z glavami in rekle:

„Ali si katerikrat pomislila, kaj da bo z njima zanaprej?“

„Ne“, govori Malanja, „jaz o tem še nisem mislila.“

„Kako je pa to mogoče? Vedno je treba misliti na bodočnost!“

Malanja pa jim odgovarja:

„Kaj pomaga misliti o tem, česar ni mogoče vedeti, ako da Bog dan, bo že dal tudi jedi za ta dan, ponoči pa imamo vsi trije mir in pokoj na peči.“

„Pa je res,“ so rekle babe. „Slaba sta oba, mogoče kmalu k tvoji sreči umrjeta.“

Malanja pa je zamahnila z rokami.

„Molčite, kaj neki kličete smrt,“ pravi. „Jaz jo niti k sebi na prag nočem — naj se rajši za vrati posuši.“

Bogate babe so se zasmejale, tako jim je bilo všeč:

„Nu, Malanja“, govore, „ki ti v glavi pozva-nja, kako si korajžna in smešna: celo smrt hoče na pragu posušiti.“

Odšla je Malanja k Jeraški in Živulečki, nesla jima je vode, da si pogasita žejo in da jo segreje

v loncu in jima ž njo umije glavici na gorkem pri peči, babe pa stoje pri vodnjaku, gledajo za njo in se smejejo. A naravnost k njim gre iz gozda starček, na dve bergli se opira:

„Babice,“ pravi, „kje je tukaj pri vas v vasi živ človek, ki spusti k sebi bednega potnika?“

Babe pa mu odgovore:

„Kakšen človek pa si in kako ti je ime, kako se pišeš?“

Starec jim odgovori:

„Romar sem sveta Božjega, imenujem se pa Živa Duša na berglah; utrudil sem se na poti in rad bi zaspal.“

„Mi te ne poznamo,“ so rekle kmetice, „in te brez dovoljenja naših mož ne smemo pustiti k sebi, naši možje pa so strogi in grozni, in ko pridejo, nas bodo okregali.“

„Vi se, meni se zdi, svojih kmetov bolj bojite kot Boga. Ker Bog je zapovedal reveža sprejeti in mu dati jesti.“

Babe pravijo:

„Res je, kar govoriš, romar; mi se spominjamo Božje besede, toda človeške se bojimo.“

Živa Duša je pomajala z glavo in rekla:

„A veste, babice, to pa ne bo dobro — tega bi ne smelo biti. Grem naravnost h kmetom, po-prosim te.“

Šel je h kmetom, toda tudi ti ga niso pustili v hišo.

„Kdo te pozna“, so rekli, „mogoče se nalašč delaš bolnega, pa hočeš izvedeti, kje imamo pre-možnje shranjeno, potem pa poveš tátovom; mo-goče pa imaš na telesu vse polno mozoljev in gar-jev, naše sobe so pa čiste in tla nastlana, pojdi rajši po stezi tja gori, tam je revna kočica — v nji živi Malanja, ki ji v glavi pozvanja, ona vsa-kemu odpre in bo tudi tebe pustila v kočico.“

„Bog vam poplačaj, dobri gospodarji!“ je re-ke-l Živa Duša in odšel k Malanji.

Malanja ga je pa zagledala skozi okno in po-slala je brezrokega Jeraško, naj ga pokliče k večerji.

Jeraška je pribežal k starcu in kriči:

„Pojdi no k nam, ded. Teta Malanja je sku-hala lonec močnika, ga dobro posolila in te zdaj kliče k večerji.“

Starec je pogladil Jeraško po glavi.

„Saj ravno k vam grem“, pravi, „ker me niso drugod nikjer hoteli.“

Komaj je zlezal v sobico, je postalo v nji tesno in nikamor ni mogoče sestiti. Malanja pa pravi:

„Sedi, ded, pa z otroki jej, jaz pa postojim ta čas.“

Ded je sedel in povečerjal ter izpregovoril pri-jetno in ljubeznivo:

„Hvala ti“, pravi, „ker me nisi vprašala, od kje da sem in kako da se imenujem, a si me takoj posadila za mizo. Zdaj pa pojdem v gozd, pri vas je tako tesno, da vsi tukaj niti ležati ne moremo.“

„Kaj neki misliš, Živa Duša božja! V gozdu so medvedje in volkovi hodijo — misliš, da te bom jaz ponoči tjakaj pustila? Tukaj imamo vsi dosti prostora.“

„No, naj bo, kakor hočeš“, je rekel starec, sam pa misli: „Kje neki najde ona zase mesto, da se vleže?“

Legel je, pokril se je s staro sukno in takoj zaspal, ker je bil silno truden. Zbudil se je, ko so petelini že tretjič peti začeli in vidi: Malanja še vedno stoji kakor snoči in prede kodljo, ki jo je nataknila pod stropom na kliček.

Pogledal je starček nanjo z enim očesom in pravi:

„Ti se pa, kakor vidim, niti ulegla nisi.“

Malanja pa mu odgovarja:

„Saj meni se, Živa Duša, niti hotelo ni spati.“

Starec je pomajal z glavo in rekel:

„No, no, no! Dolgo me je vodil Gospod po svetu; mislil sem že, da me je pozabil in zapustil, toda On me je pripeljal semkaj in mi dovolil videti čisto ljubezen. Zato mi zdajle povej, kaj bi rada imela — jaz ti bom to od Boga izprosil.“

Malanja pa pravi:

„Ali mi česa manjka? Jaz sem že tako vedno vesela, samo to si želim, da bi smrt ne stopila ni-koli čez moj prag, če bi pa prišla, pa naj bi se za vrati prisušila.“

Starec ji odgovori:

„Nu, naj bo. — Tako se ti bo zgodilo.“

• • •

Komaj je starec odšel, glej, že smrt prihaja v goste; oblečena je ko bogata kozaška žena v dragi svilnati suknji z zlato sulico, krilo iz finega sukna, na strani ima jekleno koso na zlati verižici, kovani podobno kakor mrtve človeške kosti, vse lice ima pobarvano, črne zobe v ustih zakriva z belim robcem v roki, pa prosi, naj jo puste v kočico.

„Pokaži mi, pravi, golobčka otročička, jaz sem prinela vsakemu medea grozdek in zlato ja-bolko.“

Komaj je Malanja pogledala nanjo, je takoj spoznala, da je to smrt in ji zakričala:

„Njima je dobro pri meni tudi brez jabolčkov, ti bi pa rajši ne prišla in prisuši se ravno na tem mestu!“

Ta se je res prisušila in ne more odtrgati nog od tega mesta, kamor se je pilepila; Malanja pa jo je s suhljajo in butarami zaslonila, da bi je nikdo ne videl.

In prav imenitno bi bilo tako, toda sem iz vasi je prihajalo strašno stokanje in jok; močni pri-tiska slabega in ga neusmiljeno bije, a njegovo trdovratno srce se ničesar več ne boji. In čeprav so bili ljudje že tako kruti, postali so še krutejši. In pride k Malanji vsak dan toliko nesrečnežev, kolikor jih ni vse življenje videla, in ne more jim več pomagati, in sliši ona, kako jokajo in kličejo smrt: „Mamica smrt, kje si skrita? Zakaj si za-pustila svet, pridi, skrij nas pred hudobneži na-šimi neusmiljenimi — brez tebe so se tako strašno razkoračili!“

Tedaj se je pa Malanja opomnila:

„Jaz sem“, pravi, „neumnica, vse te nesreče kriva, hotela sem popravljati božje naredbe — kaj naj bo ustvarjeno in kaj ne. In posušila se je smrt, jaz sem jo pa še s suhljajo in z butarami zaslonila.“

„Ah, pusti jo, mamica, usmili se! Ker že sto let nismo imeli v vasi nobenega pogreba in kruti ljudje so postali čisto brez srca, mi smo se pa že postarali in popolnoma utrudili. Pusti jo, naj obvaruje one pred še večjimi grehi, nas pa reši trpljenja.“

In šla je Malanja, odmetala je suhljad in od-valila butare, in glej, smrt že ne izgleda več ka-kor rdeča kozakinja, ampak kakor pajčevina in kosa je že popolnoma zarjavela.

„Pojdi, kamor te je Bog poslal!“ je rekla Ma-lanja smrti: in ta je zavalovala in odplavala k vasi kakor pajčevina po pokosenem polju, in kmalu se je zaslišal mrtvaški zvon, in prekrizali so se reveži in vzdramili bogati kmetje.

„Mi smo mislili, da jo je za vselej konec, ona je pa kakor kača iz suhljadi skočila. Ni nam mo-goče večno divjati in vladati.“

Reveži so se pa krizali in se sami v grob po-lagali:

„Trudne so, govore, naše kostice, komaj so čakale grudo zemljice.“

In obšla je smrt vso vas za gozdom in pobrala vse, kar je bilo treba pobrati — a z drugimi sku-paj tudi Jeraško in Živulečko, zato ker sta bila oba, brezroki in breznoga, že več ko sto let stara, a Malanja je ostala živa in še živi, kakor je prej živela, in vse to dela, kar je prej delala, in vsi ti so umrli, ki so jo imenovali „Malanja — ki ji v glavi pozvanja“, in sama je to ime pozabila. In kadar obide smrt ves svet in pride k nji in jo vpraša:

„Kako ti je ime?“

Ona se poskuša spomniti, no se ne more in govori:

„Ne vem, najbrž se je moje ime premenilo.“

Smrt je začela povpraševati: „Kako je ti ženi ime?“ Kot odgovor je pal z neba kakor sneg bel, čist kamen, obdelan kakor srce in na njem je go-relo z žareči n zlatom napisano ime: „Ljubezen“.

Zagledala je smrt to in rekla:

„Ti nisi moja, tvoje ime ni zapisano v mojem seznamu: ljubezen ne umrje: ti boš živela do tedaj, dokler se resnica in usmiljenost ne srečata, in dokler ne leže volk zraven jagnjeta, a mu ničesar ne stori.“

Čehi za praktično izobraževanje.

Narodna zbornica v Pragi je sprejela zakon o gospodarskih ljudskih šolah, ki je stopil te dni v veljavo. Ta nova oblika šole naj izpolnjuje dvojno nalogo. Potem, ko je kmetijski sin ali dekle zadostilo splošni šolski dolžnosti, naj bi te šole poglobile njegovo splošno izobrazbo, ki jo je pridobil na navadni ljudski šoli. Na drugi strani naj gospodarske ljudske šole pripravljajo kmetško mladino na poznejše praktično življenje s tem, da dopolnjujejo njih znanje z najvažnejšimi nauki iz praktičnega gospodarstva, da okrepijo željo po višji gospodarski izobrazbi in pripravljajo za obisk nižjih kmetijskih šol.

Pouk je dvoleten, traja celo šolsko leto in je pozimi bolj teoretičen, poleti pa praktičen, na polju, v gozdu, pri sadju itd. Kjer se bo pokazala potreba, se bo razširila šola za en letnik, v katerem se bo gojila pred vsem ona stroka, ki prevla-duje v dotičnem kraju. Učni predmeti so: učni

jezik (češčina), računstvo, osnovni nauki iz prirodosnanstva in narodnega gospodarstva, v kolikor se tičejo kmetijskih pridelkov, državosnanstvo, združništvo in zavarovanje, nauk o zdravju in telesni vzgoji. Dekleta se bodo v šoli učila gospodinjstva in vzgojeslovja. Pouk naj dopolnjuje knjižnica, čitalnica, razgovori, izleti in predvsem praktične vaje. — Gospodarska ljudska šola se ustanovi tam, kjer si tega želi občina ali močne krajevne kmetijske organizacije. O tem odločuje kmetijsko ministrstvo, ki obenem imenuje učitelje. Poučevati morejo učitelji ljudskih in meščanskih šol; gospodarske predmete morejo pa poučevati samo učitelji s strokovno kmetijsko izobrazbo. Pouk je za učence brezplačen. Šola obiskovati je pa dolžna v okrožju dotične šole vsa mladina nad 14. letom, če ne obiskuje kake druge gospodarske ali srednje šole, ali če se ne posveti kakemu drugemu — ne kmetskemu — poklicu. Stroške za vzdrževanje šole, plače in nagrade učnemu osebju nosijo krajevni činitelji (občine itd.). V revnejših krajih bo po možnosti prispevalo k stroškom kmetijsko ministrstvo. Za praktične vaje poleti mora imeti šola kos zemljišča in potrebno orodje. Šola stoji pod upravo in nadzorstvom krajevnega šolskega odbora, ki sestoji iz zastopnikov vlade, šolske občine, ravnatelja, učiteljstva in onih činiteljev (društev, zadrug itd.), ki se zavežejo, da plačajo letno vsaj 100 K za šolo.

Gnoje je sadnega drevja, zlasti z gnojnic.

Za dober razvoj sadnega drevja je potrebno, da ima zemlja zadosti apna, kalija, dušika in fosforove kisline.

Apno je potrebno za razvoj sadov, kalij pospešuje rast lesa in rodovitnosti, dušik pospešuje rast listov in lesa, fosforova kislina pa vpliva na rodovitnost drevesa.

Učeni sadjerejci in naravoslovci so natanko izračunali, koliko jedne ali druge od imenovanih snovi potrebuje drevo, ampak o tem se ne moremo pogovarjati sedaj.

Dobra zemlja ima od vseh teh že sama zadosti in če jih nima, se ustvari najlaže s tem, da se dobro gnoji s hlevskim gnojem. Hlevski gnoj ima namreč teh snovi za uspešno rast v pravem razmerju. V odstotkih vsebuje hlevski gnoj dušika nekaj čez 5 %, fosforove kisline 2½ %, kalija in apna pa po 7 %.

Gnojnica sama, ki ni zredčena z vodo, vsebuje dušika nekaj čez 2 %, fosforove kisline 2 %, kalija 4 % in prav malo apna.

Od umetnih gnojil navajam le dvoje, in sicer superfosfat in Tomaževo žlindro. Ti dve gnojili ste v deželi dobro znani in mnogo rabljeni.

Superfosfat vsebuje fosforove kisline 21 % in apna 23 %, Tomaževa žlindra pa fosforove kisline 17½ % in apna 48 %.

Kako, kdaj in s čim naj gnojimo sadnemu drevju?

Ako stoje tvoja sadna drevesa na vlažni, težki zemlji, jim gnoji s Tomaževo žlindro ali superfosfatom. Ker se Tomaževa žlindra počasi razkroji, potresi jo v jeseni ali pozimi pod drevjem, namreč pod kapom najdaljših vej in jo podkopljaj. Superfosfat se razkroji hitreje, zato gnoji z njim spomladi do meseca julija.

Hlevski gnoj rabi za gnojenje na jesen, pozimi ali prvi čas spomladi. Gnojnica pa deluje hitro. To rabi za gnojenje, ko pride drevje v sok od marca do srede julija. Če rabiš gnojnico v jeseni ali pozimi, na vrtu, zgubiš polovico gnojila, ki izhlapi, če pa gnojiš z njo v pozno poletje, pa drevesa siliš preveč rasti. Brstje poganja v pozno jesen, les ne dozori in mladike pozebejo pozimi.

Če drevesa zanikerno rastejo in imajo kratko brstje, je to znak, da primanjkuje dušika v zemlji. Pognoji z gnojnicami ali pa z zredčenim straniškim gnojem.

Kako boš to naredil?

Gnojnica, če ni zredčena z vodo ali pa straniški gnoj sam zase je premočno gnojilo. Treba je zredčiti. Še bolje pa storiš, ako gnojnico pomešano s straniškim gnojem spraviš v kako odprto posodo, kad ali sod, ki si mu odstranil dno na eni strani. Temu gnojilu prilij polovico vode ali pa še nekaj več ter pusti tako, da se nekoliko dni pari in povre.

Predno bo to gnojilo povrelo, trpi kakih deset dni. Med tem časom pa pripravi zemljo pod drevesi, da bo to gnojilo moglo do drobnih korenin — sesalk. Mlada drevesa z malo krono ne potrebujejo drugega, kakor da z motiko nekoliko prebrskaš rušo. Pri velikih drevesih s košato krono bi pa gnojilo malo zaleglo, ako bi kar po travni ruši gnojilo polil. Zato je treba napraviti v širokem kolobarju od drevesnega debla proč luknje

v zemljo. Te luknje napravi tam, kjer so drobne korenine — sesalke. Te se nahajajo približno tam, kjer je kap najbolj vnanjih vej. To lahko pogodiš, če veš, da se korenine v zemlji razprostirajo v širokost ravno tako kakor veje v drevesni kroni.

Luknje v zemljo se napravijo za poldrugo ped globoko s kakim železnim drogrom. Vrtnarji, ki so z vsem preskrbljeni, imajo sicer za to reč nalašč pripravljen sveder. Če tega ni, se da z železnim drogrom ali z lesenim ošpičenim kolom ali s kakim drugim orodjem to tudi napraviti.

Ko je to napravljeno, se prične z gnojnicami polivati. Povreto gnojnico zredči pred porabo še enkrat, in sicer polovico vode ji še prideni. Zalivaj drevju proti večeru, in sicer tako, da to zalivanje trikrat izvršiš v presledkih po en teden. Če je deževno je še bolj prav. Zalivaj v kolobarju, kjer si luknjice napravil, da gnojilo v zemljo zaleze.

Koliko treba gnojila?

To je odvisno, kako rast ima drevo. Če ima slabo rast, seveda več. Sadjarski izkušenci predpisujejo največ deset litrov nezredčene gnojnice na en kvadratni meter zemlje, tedaj za veliko drevo približno 60 litrov. Če si gnojnico dvakrat zredčil, tedaj ne bo preveč, če poliješ z gnojnico trikrat, vsakokrat po en škaif pri velikem drevesu. Pri manjšem pa razmeroma manj. Če ne utegneš trikrat zalivati, kar je najbolje, daj isto množino na enkrat.

Čas za zalivanje z gnojnicami je od sušca do sredi malega srpana. Pozneje pa nikar ne stori in tudi na jesen in zimo ne. Zakaj ne, sem že preje omenil.

Še nekaj. Češnje in marelice in tudi jabolka ne preneso brez kvare premočno gnojenje z gnojnicami. Zato pa ti svetujem, da prideneš — ako le moreš — na 100 litrov gnojnice kaka dva perišča superfosfata, ki vsebuje mnogo fosforove kisline in apna. Superfosfat dodan gnojnici, odvzame temu gnojilu tudi vsako slabo posledico. Tako zmešan gnoj obvaruje, da češnje in marelice ne izcejajo smole in jablana ne postane rakova.

Kmetje sadjarji! Poskusite gnojiti drevju z gnojnicami na ta način kakor sem vam opisal. Sedaj je pripraven čas za to. Drevesa bodo bolje rastle, bolj rodila in tudi trave bo več. A.

Zdravstvo.

Spolne bolezni.

Spolne bolezni so se tekom vojske silovito razširile. Mladi fantje in možje, poklicani pod orožje, so v vojaški službi prehodili vse evropske dežele in marsikateri od njih se je okužil v tujih krajih s to ali ono spolno boleznijo. Razven tega je šlo čez naše kraje, ki so bili v fronti ali tik za fronto, nešteto tujega vojaštva, ki je mnogo pripomoglo k temu, da so se tudi med domačim prebivalstvom raznesle in razpasle spolne bolezni — med moškimi in ženskami. V gorskih vasch, po zapuščenih krajih, kjer ljudje niso niti dobro vedeli, da take bolezni obstojajo, so se sedaj razširile spolne bolezni. Zaneslo jih je tja ali tuje vojaštvo, ali pa so jih prinesli domov lastni domači fantje in možje. Spolne bolezni so posebno nevarne iz sledečega razloga: Marsikdo, ki je spolno obolel, smatra svojo bolezen za nekaj sramotnega, nečastnega, kar je treba skrivati pred ljudmi in celo pred zdravnikom. V tej domneveni sramotnosti in v skrivanju tiči nevarnost. Bolnik ne upa razodeti svoje skrivnosti zdravniku, ki bi mu v kratkem času sigurno pomagal in ga ozdravil, bolnik pa tudi ne premisli, da s svojo boleznijo lahko okuži tudi druge, predvsem svojo ženo. — Toda zavedati se mora vsakdo, ki je spolno bolan, da je njegova bolezen v zdravnikovih očeh kakor vsaka druga bolezen, da zdravniki smatrajo spolne bolezni ravnotako za nesrečo, kakor jetiko ali pljučnico. Kdor je spolno bolan — bodisi moški ali ženska — je dolžan razodeti svojo bolezen zdravniku in se ravnati po zdravnikovih navodilih. Medicina ima na razpolago dovolj sredstev, da izleči tudi te bolezni. Zato proč z napačno sramežljivostjo, proč s skrivanjem! — Spolne bolezni so nevarne še iz drugega vzroka. Navadno smatrajo moški nekatere spolne bolezni za nekaj malenkostnega, za nekaj nedolžnega. Domišljjujejo si, da bolezen ni nevarnejša kakor nahod, prehlajenje ali kratkotrajen revmatizem. Zaradi tega podcenjevanja se ne lečijo tako temeljito in vestno, kot bi bilo potrebno. Iz teh napačnih nazorov izvirajo lahko največje nesreče. Sam bolnik za vedno lahko izgubi zdravje in prezgodaj umre, lahko okuži svojo ženo in jo tako obsodi v počasno biranje, lahko prenese svojo bolezen celo na otroke! Omalo-

važevanje spolnih bolezni je velika pregreha, ki lahko rodi največje gorje. — Zato naj se zave vsak, ki je ali sam bolan, ali ima v krogu svojih znancev spolno bolnega, da so spolne bolezni jako resne in zelo težke, ako se pravočasno ne lečijo, in da so spolne bolezni ne smejo prikrivati. Kdor se glede svoje osebe ravna po teh pravilih in kdor v krogu svojih znancev razširja pravilno spoznanje, ta neizmerno koristi samemu sebi, svoji družini, svojim otrokom in na ta način vsej svoji okolici.

Deset zapovedi v varstvo in v prvo pomoč proti španski bolezni.

1.) Ogibaj se ljudi, ki kihajo in kašljajo. Zlasti pazi, da ti nikdo ne kašlja in ne kiha v obraz. V slinah in smrklju za špansko boleznijo obolelih ljudi je na milijone povzročiteljev te bolezni.

2.) Ne pljuvaj na tla, marveč vsikdar v pljuvalnik, v katerem je voda. S pljunki se prenaša tudi španska bolezen.

3.) Grgraj in umivaj usta. Stori to tudi, ko še nisi bolan, po večkrat na dan s čisto vodo ali pa s kako vodo za grgranje, ki jo dobiš v lekarni. V grlu se drži povzročitelj španske bolezni najrajše.

4.) Umivaj si roke večkrat na dan, zlasti če imaš veliko opraviti z ljudmi in denarjem. Z rokami se bolezen prav lahko prenaša.

5.) Ne obiskuj bolnikov, če ni to neobhodno potrebno. Če strežeš bolniku, bodi zelo previden, da se ne okužiš. Tudi je boljše, da ne zahajaš v prostore, kjer se zbirajo ljudje.

6.) Pojdi takoj v posteljo, ko začutiš prve znake te bolezni, utrujenost, mrzlico, kašelj itd. Kdor ne uboga in odlaša, je sam kriv, če se mu raztrese bolezen po životu in se ga loti huda pljučnica. Pri nobeni drugi bolezni ni postelja v začetku bolezni tako potrebna kot pri tej.

7.) Pij vroč čaj, lipov, bezgov ali ruski, in sicer vsaki dve uri, da se dobro spotiš. Zganja ne devaj vmes in ga tudi sicer ne uživaj, če ti zdravnik tega ne nasvetuje. V začetku bolezni je mogoče pregnati jo z močnim potenjem.

8.) Ne pozabi na obkladke. Namoči brisačo v prestani vodi, ovij jo ter zgeni na polovico. Položi jo od desnega plečeta čez levo ramo, drugo pa potegni od levega plečeta čez desno ramo. Povrhu mokre rute ovij život še s suho. Če imaš veliko vročino, menjaj obkladke vsako uro.

9.) Z odejo se dobro pokrij. Kadar se potiš, bodi dobro zadelan z odejo. Tudi rok ne drži na prostem, če nočeš, da se ti ne pospeši razvoj pljučnice.

10.) Pokličí takoj zdravnika. Kakor hitro oboliš, pokličí zdravnika, ker je njegova pomoč nujna in neobhodno potrebna. Na španski bolezen in pljučnici umrjejo zlasti ljudje, ki so slabega srca ter imajo še druge napake, ki jih more spoznati in zdraviti le strokovnjak. Hišni zdravnik naj ti zapiše prašek za potenje, da ga imaš takoj pri rokah, če se te loteva bolezen.

Jetika.

Da človek dobi sušico (jetiko) — je potrebno, da le enkrat udiha vāse z zrakom vsaj 200 do 400 kali tuberkuloze. Več kot polovica jetičnih, ki kašljajo, sejejo s kašljem okoli sebe drobne (nevidne) kapljice pljunki, katere so okužene s kužnimi kalmi. Od teh drobnih kapljic jih je 80 %, ki imajo 0—400 kali tuberkuloze, a 20 % jih je, ki vsebujejo 400 do 20.000 takih kali.

Kašelj jetičnih je v jutru najbolj nevaren. — Dokler jetični bolniki mirno spe, se nabira v njihovih sopilih okužen gnoj in slez, ki ga morajo zjutraj izmetati. Zatorej najbolj kašljajo zjutraj, ko se prebude in zato je v njihovem jutranjem kašlju neprimerno več kužnih kali tuberkuloze. Ko se dobro izkašljajo, so pljuča nekoliko očiščena in izmečki so tekom dneva redkejši: v njih je tudi manj bolezenskih kali.

Negovanje zob.

Kdor ima goste zobe — naj nanje dobro pazi. Gosti zobje se mnogo lažje kvarijo kakor redki. Ostanek hrane se zarije med uje, začne tu gniti in najedati eden ali drug zob, pogosto tudi oba. Kdor ima bolj redke zobe, t. j. kjer se zobje ne tišče eden drugega, se ostanki jedi ne morejo tako lahko zadrževati, ker jih lahko z vodo ali s ščetko popolnoma izperemo. Pa tudi, ako začne eden gniti, bolezen ne bo prišla tako hitro do njegovega soseda, ker stoji dalje od njega.